

ДОМАЋИ ЛИСТ.

Цена је листу : **Излази сваког 1. и 16. дана у месецу.** За Србију :
 на целу годину 2 фор. уредник, власник и издавалац : на целу годину 5 дин.
 на по године 1 фор. **СТЕВАН КОЊОВИЋ, учитељ.** на по године 3 дин.

НИКА ГРУИЋ,

учитељ српске више девојачке школе сомборске
 рођ. 1842. умро 1892.

Сомборске школе у току ове године задешавао је удар иза удара; један гроб копамо иза другог и у њ полагамо трудбенике, које из школе изнесосмо; нисмо још један ни побусили а други нам се већ конати надао.

За ово кратко време, у коме још ни годину дана схватили нисмо, ово је већ *цети* гроб, кога наше местне српске школе својим трудбеницима мораше да ископају.

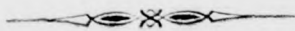
И *Ника* је један од тих школских трудбеника, који је неуморно и ревно за пуних 30 година непрекидно делао на бољитку српске наставе и српске просвете.

Његово је име надалеко чувено

било као човека одана срцем и душом српској школи. Он је радио и живео у тој идеји да Србина Србином учинити може само српска школа и српска песма. Он, ово двоје није знао одвојити једно од другог. Школу је песмом заслађивао а песму школом ширио!

Много се бавио и са књижевношћу, у којој је за младог доба многе песме, приповедке и путописе писао. У последње доба бавио се са политиком и другим друштвеним питањима.

Као раденику на просветном пољу и ми му довикујемо: лака ти земља покојнице и вечни ти спомен међу учитељством!

Воћарство.

Резање (кресање) воћака.

(Наставак.)

Високе воћке.

Код нас се већином дају видети по баштама па и старијим воћњацима, двориштинама, виноградима и уз пут, воћке однеговане као висока дрва. За оваку воћку, веле да ју је најлакше однеговати, без и великог труда а са најмање вишег знања; пустити је, нек расте како јој је воља, на кад узроди, добро дошло, а кад не, а оно се обично одбаци на Бога. И ако многи држе, да је до такове воћке најлакше доћи, ипак се варају, јер и ту треба труда па и стручног знања, јер без тога добићеш воћку, која ће ти се на очиглед у очи смејати и бити ругло целе околине.

Кад хоћемо високу воћку да подхранимо, морамо јасна појма имати о овим двома чињеницама: *о стаблу и о круни.*

Пошто је први део стабло, а на овом тек други део круна, то ћемо и ми тим природним путем, да прво коју кажемо, како се за такovu воћку стабло подиже, па тек ћемо онда на њему и прикладну круну да образујемо.

а.) Стабло високе воћке.

Стабло за високу воћку удешавамо одма после каламљења у расаднику, па ту у расаднику и завршујемо са образовањем истога. Према раду, који се изискује при подизању стабла, поделићемо у године, које дотични каламак има да проведе у расаднику.

Поступак прве године кад каламисмо.

Ако смо калемгранчицом каламили, то треба све леторасте, који су год потерали, из накамљеног дела, а такoвих најмање може да буде један а највише 3—4, ако је укаламљења калемгранчица од толико очију била, да оставимо. Те их године не смемо ништа дирати, ваља их пустити нека расту како им је воља. — Ако је очено, оно може или да потера, или а још и боље је, ако и не потера те године. Дакле као што видимо и ту немамо ништа да удешавамо. — Оба ова случаја замишљамо да су доле, на подлози при земљи накаламљена.

Друге године. — Ако је одма прве године каламак готерао, па још са више летораста, то се ове године изабере најлепши, најједрији и најправији, а остали се до основе орежу на оном делу калемгранчице, коју укаламиемо. Ако је такав каламак са својом једногодишњом истералом гранчицом јако крив, то се мора уз каламак танка тачка ударити и уз ову у усправном правцу каламак привезати.

Ако је био један лањски летораст, па крајње око није као што треба, и не можемо се од њега надати да ће ове године леп нов летораст из себе испустити; или ако је баш са свим повређено, или ако се какав год инсект с врха увукао, увртио у срж летораста, то онда морамо такoву шибљику, толико унатраг орезати, колико се дубоко овај увртио био или ако то није оно до првог, идући од горе доле, најбољег и најразвијенијег ока, и ово ће бити сад тако звано *крајње око* најзначајније, јер ће из њега онај летораст који буде био избио, продужити почетак овог стабла.

Ако је пак каламак окулант био, па одмах прве године и потерао, то се ова нова гранчица мора прегледати и исто тако удесити као што споменуемо у предходном одеку. Онај део подлоге који надмаша над оченим местом, очистити се од сваке гранчице и ока, одакле би могао нови који летораст потећи, те се овом делу, том усправном правцу привуче истерали окулант и овлаш рафијом привеже и упути правцу, који треба свако усправно стабло да заузме. Кад ова нова шабљика, почетак стабла, толико у току године ојача и стална буде у овом правцу, а то обично бива августа месеца, онда се над оченим местом по већ напред казаном правилу очеве подлога и само нова шибљика, као будуће стабло остави.

Ако пак очено место није потерало одмах тога лета, него је тако рећи *свакаке око* било, то ће се подлога над накаламљеним местом у пролеће опет за 10—15 см. осећи, али оне очи које се на том делу налазе, не смеју се за-

тирати, него оставити нека и оне потеку заједно са укаламљеним оком; па кад већ летораст каламка буде на 15 см. одмакао, онда се могу а и ваља све леторасте на подлози затрети а летораст каламка, кад ојача — одрвени се, ваља привући и по већ познатом начину уз онај горњи део привезати.

Те ће године, из оних шибљика које још лане избише, потећи како из крајњег ока *продужни летораст*, тако и из споредних очију *споредни летораст*, које многи воћари, одмах како се који појави, закидају велени, да за то чине тако, да сву снагу упуते у продужни летораст, да овај што брже у висину расте, не били што пре извесну висину коју одредисмо будућем стаблу достигнули. У том послу ти људи јако греше,

Слика 33.

јер се ти споредни летораст не смеју тако брзо одстранивати, они се морају на новом стаблу трпети, јер помоћу њих стабло ће и у ширину да се развија, да дебља, а ово је исто тако нужно као и сама дужина стабла. Но и ако велимо да њих морамо за сво време образовања стабла на њему трпети, инак и њих морамо удешавати а не напустити их да се осиле и припрече даље напредовање самог одређеног стабла. Тако се особито мора пазити на оне споредне леторасте, који су близу продужног летораста, па ако би се ту нашао који снажан, једар и да јако буја, те би тиме претио самом продужном леторасту да би га сатр'о, мора се такав одмах на врху заломити и не дати му даље да расте. Премада такви једри летораст не смеју се ни на другом месту трпети да јако бујају, него их ваља одма заломити. А тако исто око продужног летораста ваља и остале врхом заломити, да би онај што боље одмакао и оснажио се. — Иначе те године немамо на њима никаква друга посла, него их оставити, да се природним путем развијају и у дужину и у ширину.

Треће године. — Са окулантима се ове године онако исто поступа као прошле године са оним каламцима, које каламисмо калемгранчицама. Иначе оне каламке, који имају на себи прве лањске споредне леторасте (сл. 33.) ваља све орезати на 2—4 ока. Доње те гранчице ваља оставити дуже а горње краће. Врло једре и дебеле гранчице ваља орезати до основе им; али и то не све, него само оне, који би може бити други правац заузели и ново младо стабло на страну одбили.

И овом приликом не смемо стабло са свим очистити, јер ћемо истина стабло добити високо али и врло витко и слабо, које ће врло тешко одебљати, а уз то ће бити изложено и разним опасностима.

Маја до јуна месеца те године морамо, под продужним леторастом за 10—15 см. орезати све леторасте до основе им; а даље

још за 30 см. ваља свима тим леторастима врхове заломити тако да остану тек 10 см. дужине. Дољне пак леторасте ваља све оставити нек се развијају како им је воља.

И ове године како пукне пролеће, прва нам је брига да расмотримо крајње очи да ли су здраве и за продужење способне; приметимо ли штогод на њима, морамо исто онако с њима односно са дотичним шибљикама поступати како већ друге године споменуемо. Но да би продужни летораст могао што усправнији бити, те се над дотичним оком, одмах не ореже гранчица, него још за 10—15 см. дужине остави, али се све очи на том делу, до оног,

Слика 34.

које остављамо за продужни летораст, потру, и уз овај ћемо део продужни леторост привезати и усправан му правац дати. Привезивање бива тада, кад се већ продужни лето-

раст одрвено, и подпуно се развио, а то од прилике бива јула месеца.

Од јула до августа месеца, све споредне леторасте који су избили из оних 2—4 ока ваља скратити на 10—15 см.

Четврте године. — Ове године, каламци у нормалним околностима већ достигну одређену висину са стаблом својим, до оног места где ће да буде почетак круне, где ће се рашље да удешавају, где ће тако звани *венац круне* да буде. Многи ће каламци те године ту висину и премашити. Ако је тај случај, оно се већ морамо бринути и да ваљану основу будућој круни положимо. Кад пак хоћемо то да постигнемо, оно, стабло нек је толико високо колико одредимо; ако је већ дуже, оно га резањем скратимо за толико, односно за 20 см. више над оном тачком где

ћемо венац круне да удесимо (сл. 34. А). Леторасте ће из свих очију да потеку како горњих, тако и доњих, но ми морамо горе неколико летораста оставити и неговати их као грађу за будућу круну.

Оне каламке који нису доспели још дужином својом одређену висину морамо исто онако удешавати као и прошле године.

Међутим ако је стабло врло дебело а висином није достигло ону меру коју одредимо, морамо све најдебље и најједрије споредне леторасте и гранчице са свим до основе орезати. А ако пак дебелина још није довољна, то се онда споредне гранчице не смеју уклањати и све их дотле морамо неговати и удешавати, до год не постигнемо одређену дебелину младог стабла.

(Наставиће се.)

Пчеларство.

Глад међу пчелама.

Од АНТОНА ПФАЛЦА.

Често се догађа да међу пчелама наступи глад. Ова невоља највише се појављује у пролеће, док још цвет не приспе а оне се већ кренуле из свог зимњег мирног стања. Све су невоље велико зло кад која наступи међу пчеле, али ово је највећа, јер не имајући чиме да се хране, не могу ни себе да одрже у снази па ни животу, а још мање уљеве, ако је матица већ почела да запљува јаја. У том су случају немилостиве, легла сва покваре, уљеве позивлаче напоље и гледе још са оно мало хране, ако има што, да се саме захране и себе у животу одрже. Шта више наступи ли таково очајно стање, да није изглед да ће се с друге стране помоћи, они разоре сва легла и уљеве сисају и тиме се исхрањују.

По првом излету можеш лако познати е да ли је овако јадно стање у кошницама. Оне пчеле које у кошници имају хране чиме би се и надаље могле хранити, излећу не за то, да нектара траже, него да до воде дођу и ову у кошницу уносе, да онај уикрени

мед растопе, да се њиме боље могу хранити и на храњење уљева употребити; те обично споро излећу из кошнице, око лета се дуже облетањем задржавају, и кад се одмакну од кошница не иду далеко, него у близини оно траже за чим су излетеле. Напротив оне пчеле, у чијој кошници глад влада, излећу као стреле напоље и косим правцем завитлају се у ваздух, као да би средина лета била, кад су у највећем жеку рада свог. Поједине су пчеле из такве кошнице већ тако слабе и немоћне, да како која на лето измили, таки се доле на земљу стропошта, на којој се од мучке невољно ваља. Пригнеш ли уво таковој једној кошници на лето, а ти ћеш у њој чути очајничку звуку готово исту онакову, каква се обично чује у безматку; а куцнеш ли по кошници, то се звука све жалосније и јадније диже, као да би ради помоћи запомагале. Напротив здраве пчеле, у чијој се кошници налази изобиља хране, при куцању на једанпут снажно зазује, али на мах и престану.

Отворимо ли такву бедну кошницу, а ми ћемо по дну видети извучених и исисаних уљева, мртвих пчела, међу овима и више таквих, које се боре између смрти и живота. Погледимо ли међу саће а ми ћемо већину видети, како се главицама својим зариле у ћелице, не би ли још што од хране нашле. Јасан је и то знак овакове беде и невоље, кад се по дну кошнице, налази већа количина изгрижена ситна воска од ћелица; то су остаци из борбе за опстанак.

У кошници са покретним саћем — ђерзонкама — лако је видети има ли што меда у саћу; напротив у кошници са непокретним саћем — простим — већ теже иде, за то се ту морамо у том случају испомоћи са иглом плетицом, прободимо њоме кошницу с пола ближе врху, где се обично мед налази, и потиснимо је дубље у кошницу, да прође кроз саће, па кад је извучемо, па ако на њој има трага од меда, што се лако да познати, знак је, да још нешто меда има, и тим начином се можемо спуштати доле и дознати докле од прилике има меда; напротив, при првом убоду, кад извучемо иглу плетицу, па је сува сасвим, јасан је знак, да у кошници нема ни трунка меда.

Таким невољним кошницама, морамо што брже у помоћ притрчати, да се помогне, ако се још помоћи може. Прва је помоћ растопљеним медом пошкранати по дну кошнице оне, која се још са животом и смрћу бори; за тим оне горе што се међу саћем и у самом саћу налазе. За тим би најбоље било да им ма којим начином додамо по који сат пун медом. Но при том послу морамо бити врло опрезни, особито онда, ако се тада укажу такви дани, у којима могу пчеле излетати напоље из других кошница, те кад би ове осетиле, да се неким мед додаје, брзо би на ову напале, и за магновање ока би очајничку отмицу произвели, од чега се врло чувати морамо, јер би у том случају ону слабицу сасвим изгубили и начисто је упронастили. За то је врло добро при оваковом раду лето на слабицу затворити и тако је удесити, да јој непријатељ ни с које стране наудити ни напасти је не може.

Ако је напротив у то доба још јака студен, то онда их не смео растопљеним медом пошкранати јер би им у том случају још горе шкодили; па слабо би им помогли кад би им и по који пун сат с медом додали, јер због хладноће немају оне толико снаге, да би се могле до сата довући, медом се захранити и овај горе узвући.

У том случају, другим им начином морамо пружати помоћи. Тада кошницу морамо покренути с места и унети је с народом заједно у какву топлу стају, да се одкраве, и оживе и тек тада их можемо са течним медом попрекати, но пазити на лето и на сваки отвор, да је овај затворен и застрвен, да не би која напоље измилила, и разлетила са, јер би тада ми могли имати невоље а без нужде. Покрену ли се све пчеле, то их онда одмах треба однети где на какво тавно место и ту их до вечери склонити, али тако поврзну да не измиле напоље, но опет с пажњом да се не би погушиле, за то би требало, ради слободног приступа ваздуха, тако удесити, да има куда ваздух улазити, али оне да се не могу туда провлачити нпр. ваљало би лето превући каквим ретким засторком. У вече поново донесимо кошницу у топлу али мрачну собу и нахранимо их добро са течним медом; и тако нека остану преко целе ноћи да мед склопе. Ако им више не треба меда, не треба додавати, оно се одмах прво јутро морају однети на своје старо место и ту их склонити; напротив, ако им треба још додавати, оно то јутро поново их однесимо у подрум и оставимо их као што прошлог дана беху. У вече по други пут нахранимо их исто онако, као и прошло вече. На овај се начин могу испомоћи како просте кошнице тако исто и ђерзонке, само ако се ове без велике муке пренашати могу.

Пчеле пре него што ће од глади да помру, притаје се. Да би се уверили, е да ли су пчеле заиста баш помрле или се само притајиле — обамрле од глади, добро је да неколико таквих пчела у шаку узмемо и да више пута устима на њих топло духнемо. Почину ли пчеле да опружају, после неколико минута, ноге и пипке своје, јасан је

знак, да су пчеле само обамрле и да се још даду у живот повратити. Тако вели, пчелар Фогел, да свака пчела, која је у обамрлом стању 36 часова била, може још у живот поврати. О томе је он многе опите правно, па и после дужег времена, него што мало час споменуемо.

Напротив сви покушаји ако без успеха остану, а термометар још у том случају неколико степени и над нулом показује, а пчеле се између саћа не покрећу, забадава је свако даље напрезање, јер оне тада нису обамрле него баш — умрле.

„**Der Praktische Landwirth**“.

Виноградарство.

Резање винове лозе.

(Наставак.)

IV. Чардаклије.

(Лугоше. Логошке. Османлуци.)

У предходном чланку (стр. 57.) рекосмо, како и на који начин ваља у башти главне стазе опасати са лозом настолоког грожђа. Том приликом и то споменуемо, да спољни редови уз стазе ваља да су виши и да ту долазе праве чардаклије. Осим овог места, чардаклије се дижу уз зидове и плотове, према чему видимо да им станиво треба да је много више, него за оне лозе које ониско пуштамо.

Пошто се код нас у већини башта, уз крајеве стаза и појединих пригона, лоза у виду чардаклија негује, то ћемо, с погледом на ту околност о њима говорити од првог дана по пуштању на род на кроз све године, до год не постигнемо оно да изведемо од лозе, што смо намерни; а по том обнову и изменивање лоза кроз цео јој век.

Толико смо већ пута споменули у које се доба може лоза почети пуштати на род. Па ево и овом приликом напомињемо, да тај тренутак поглавито зависи од добротe оне земље на којој је лоза засађена. У колико је земља храњивљивија и повољнија у толико се

нова сађеница боље ухвати, снажније потера и брзо се развије са својим и подземним и надземним деловима. Према томе и ми можемо раније почети са једном а највише са две године да је пуштамо на род и њеном лозом изводимо оне облике, које повишим *чардаклијама* називамо. У колико околности за прво доба растења нису биле за лозу повољне, нити је пак земљиште могло одговорити оним условима, какви се изискују за бујно напредовање лозе, мора се у толико и касније почети таква лоза на род пуштати, јер у противном случају, промашићемо цел, лозу ћемо напустити, првих година може нешто рода и донети, али за остале смо године чокот тако рећи у главу убили, кога скоро не ћемо моћи у праву снагу повратити.

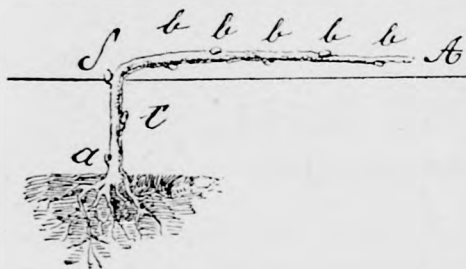
Ко је с пажњом досадање чланке о резању винове лозе пратио а уз то и разумео шта смо с њима хтели да кажемо, лако ће схватити и овај у коме ћемо се постарати да што простије, јасније и нужним сликама протумачено искажемо.

До сад имадосмо етаже са једном, две, или највише три жице (летве); за

овај случај нужно је најмање *четир етаже*, почев од земље, ваља да је између сваке размак $\frac{1}{2}$ м. по чему излази да је горња 2 м. висока. Од ових четир реда етажа доње су три одређене да свака на себе прими по једну поваљеницу (положницу) а највиша, горња, одређена је да прима ластаре са треће положнице.

Радњу дакле можемо и овде отпочети понајпре *четврте* или *пете* или *шесте* године по садњи, коју ћемо годину сад овде назвати *првом*, а докле ваља да се исто онако ради и чокот снажи, као што то у претходним чланцима и ове године а и прошле у „Д. Л.“ напоменусмо.

Прва година. — Те године већ треба да имамо најмање једну лозу родницу од 1 м. дужине. Ако их има више све ваља изодсецати, осим једне, која се од доле близу земље из чокота (који се тек почео образовати) развила. Ако је та лоза родница преко 1 м. онда се у овој дужини ореже и привуче к првој етажи која је од земље

Слика 35.

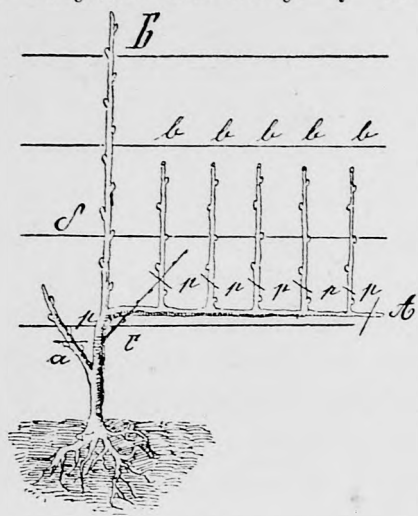
на $\frac{1}{2}$ м. висока; ту се уз етажу привезе, а горњи део те лозе повије се уз етажу на ону страну која је сунцу окренута и положи се уз жицу и уз ову привезе. Сл. 35. нам јасно приказује како изгледа тако положена уз етажу. На њој видимо у усправном

положају три пупа, премда у самој природи буде и више, но од свих тих најважнија су ова два, најдоњи и горњи на лакту. Доње **a** с тога је важно што ће се од оног ластара, који буде из њега избио остављати у своје време лоза *резервна*. Горњи пут **б** опет је зато важан, што ћемо из њега онај ластар који буде потекао пустити да израсте са свим до четврте етаже и за ову кад га привежемо, тада ћемо га заломити. Овај је ластар за то важан што ћемо на годину њега, као лозу родницу положити на *другу етажу* и то опет на ону исту страну, на којој је и прва положница. Остали пупови **в, в, в, в, в** на *положници А* имају једини задатак да сваки изда из себе по један ластар а на овом по *један* или по *два* грозда. Пуп **г** или ако их има и више, потеряће, али ако на себи плода не носе, а горњи се пуп **б** и доњи **a** лепо развијају, могу се слободно и као мали ластарићи затрти.

Како пак изгледа тако удешена лоза прве године кад израсте, или друге године у пролеће, пре него што је поново не орежемо јасно нам представља сл. 36. На њој видимо *резервну* лозу **a** израшћену и поведену с противне стране на којој је *положница* пригнута. Пуп **г** растио би у правцу к положницама, да га нисмо одма у почетку затрти. Пуп **б** израстио је као најлепша лоза **Б** све до четврте етаже. Пупови **в, в, в, в, в** избили су ластаре са плодом који су премашили другу етажу, и тада пошто су привезани, над овом су етажом заломљени.

Друге године. — Први је посао да *резервну* лозу **a** сл. 36. орежемо у **р**

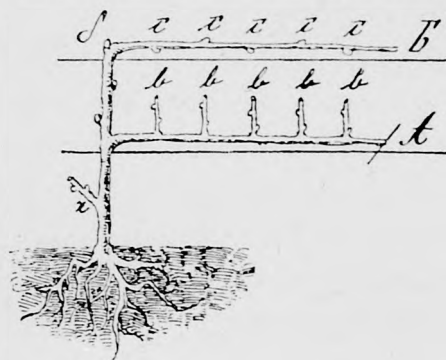
на два ока, као што је видимо у сл. 37. кондир **ч**. Све лозе роднице сл. 36. **в, в, в, в, в**, на **А** положници морамо опет орезати на кондире на два ока (а не на једно као што је у слици) у

Слика 36.

р, р, р, р, р, као што видимо у слици 37. кондире **в, в, в, в, в**. Прву родницу **Б** на положници **А** сл. 36. морамо привезати уз другу етажу и у виду лакта повити је на ону страну, на којој је и доња *положница са кондирима* и уз ову је привезати и толико дугу оставити као што је и доња, што јасно видимо у слици 37. **б, б**.

Те године дакле имамо *резервну лозу* са два ока; *прву положницу* од две године а на њој најмање *ист кондира* опет од два ока; *другу положницу* на другој етажи од једне године, као *лозу родницу* са више пунова, од којих је опет најважнији на лакту **б** ради треће положнице на трећој етажи. —

Слика 37.

Те године требају ти делови у овој мери да донесу плода. На резервној лози може да се појави по један гроздићак; на сваком кондиру два ластара, а на овом опет по један или два грозда; из сваког пуна на другој положници избиће по један ластар а на овом опет по један или по два грозда.

(Наставиће се.)

ОДЛОМЦИ ИЗ ПРИРОДНИХ НАУКА који стоје у свези са пољопривредом.

I. Постанак и развитак земљишта.

Кад посмотримо шта и како све бива у природи, приметићемо да свуда где спорије где брже обрће се и понавља рад, иде као точак унаоколо; влада тако рећи вечита измена. Ништа вије постојано; што се појави оно напредује, док не достигне врхунац свој и тада се поново, а брже или лакше, повраћа у оно од чега је постало. И тај природни процес влада целом васионом, па тако исто и оним што се на нашој кугли земаљској на-

лази. За доказ томе можемо за пример да узмемо привидно вечито стење и камење, које нам се чини, да постоји како је света и века и да ће тако исто док је света и века постојати. У тим мислима јако се варамо, јер у истини то се јако коси са природним редовним током рада. Нит је оно од почетка света и века постојало, нити ће дотрајати до год буде света и века; све ће то зуб времена да измене. Изменуће га у толико што ће свој спољашњи облик да промене и ако

ће у самој ствари градиво — материја — да постоји и обстоји. Природне силе, које владају васионом, толико уплива имају на те, тако рећи, непомичне ствари, да их сваким даном, ма и у најмањој мери, руше; под њиховим упливима се оне морају да распадају. Природне силе, које тако голему моћ имају над овим најкрућим стварима, јесте *вода* и *атмосферски ваздух*; под њиховим упливима најтврђе се раствари распадају, мењају облик свој и узимају на себи други, који опет није вечит, него само привремен.

Тихи поток и жуборећи извор без престанка лиже стене и камење, ширећи и правећи себи што шире и веће корито; носи собом делове тих горостаца — песак и таложих по долачама, уноси у реке, у мора; у току своје ова се епиротина у виду најпешчијих делића временом — многим столећима и хиљадама година у тој мери нагомилава да реку и делове морске покреће са њихова места, даје им други правац, друго корито — а таложина та остаје као божији благослов, као најбоље земљиште, као најплодоносније њиве.

Највећа и најчвршћа стена, као и најситније зрно песка и шљунак, помоћу својих пора и пукотина дижу се постају веће. Ове се поре и пукотине напуне водом. Вода кад се смрзне, заузме већи простор, за $\frac{1}{13}$ се прошири, са неодређено великом снагом пршти камење и стене; увеличава их, јама и пукотине проширује. Понести ли студен, вода се открави и поново пукотине напуни водом; сад опет у току студени вода се смрзне и поново проширује своје место и то тако догод вода, смрзла не заузме веће место, тиме добије и већу снагу и то непомично стене и камење не распршти на много комада, који су опет исто тако изложени тим истим упливима и силама, које их сваки пут у што мање и мање комаде, ситне делове и најситније делиће не раствори, који водом — потоком текући у веће потоке и реке још се већма истроше и претворе се у песак, прах и муљ, које доспевајући у долине, овде се наслажу и сталожу, од чега постаје право

плодно земљиште, или од чега се створи какав слој земље, на коме све биле успева и напредује, што управо *земљиштем* називамо.

Као што видесмо — са жубором воде, ваљањем, ужасном снагом напада се тврдо камење; напротив атмосферски кисик (кисик) тихо, мирно, лагано са трајном издржљивошћу исто тако развија своју делатност.

У утроби свих вулкана жестока се лава покреће, у путу своје немиле руши, продре на површину земаљску кроз кратер и својом усијаном масом наслаже читава камена брда. Лава се на површини земаљској, постепено хлади и по површини овој образује црно светао слој. Али још се потпуно ни охладила није, а већ је нападнута са атмосферским кисиком и влагом. Полагано изгуби своју сјајност, порумени, по њој се појаве разне испрекрштане пукотине. По овим пукотинама, за кратко време појави се најниже биле вога, маховина. Пређе ли прва вегетација овог биља, другом већ већи простор захвата. После сваке вегетације, ово биле протруне и тим се начином све већи и дебљи слој земље образује на коме то биле па и друго боље успева и напредује. Међутим и пукотине нису остале ни по величини ни по броју у оној мери као из почетка, него је то све напредовало и размножило се. Вода је већ и ту своју моћ показала, док се напоследку није природним процесом створила така и у тој мери плодна земља, да се на њој већ у већој мери разне траве, друго биље па и дрва почела појављавати и бујно напредовати. Једва ће проћи и два деценија (20 година) а ми на томе месту видимо бујну флору разног биља, где се пре четврт столећа усијана лава, као змија вијугала тамо амо.

Ако пак рудокопе наше с пажњом посматрамо, то ћемо исто и тамо видети и наћи, само с том разликом, што се то код нас услед ниже температуре, биле много спорије размножава и напредује; много спорије него у оном појасу где вечита жега влада.

„G. O.“

Е. Ш.

П О В Р Т А Р С Т В О .

Прекопавање нађубрене баште.

По ГРЕСЕНТУ.

Ми већ више пута наглашавамо, да није све једно ма како баштенску земљу љубрити. Ма како баштенску земљу љубрити значи љубрити је за идучу годину а не за ону у којој љубримо. Напоменуемо и то да башту ваља љубрити у јесен, и да је то много боље него у пролеће, на ево и сад остајемо при тим речима у тој тврдњи, желећи уједно, да изнесемо у неколико речи и начин како ваља башту нађубрити и са љубретом је уједно и прекопати.

При подели баште на одељке и према измени усева рекосмо, „(Д. Л.“ II. стр. 348.) да ваља само онај одељак нађубрити, на који ћемо да сејемо, односно расађујемо зеље. За тај одељак не треба жалити љубрета, него га ваља приправити у што већој мери, јер том одељку љубре штодити никад неће. Овај се одељак на два начина може нађубрити а да подпуно одговори својој цели, т. ј. да расађеном зељу још те године користи. Но пре него што бих прешли на сам рад, споменућемо прво како неваља љубрити, како не би љубрењем за ову годину, за коју се баш старамо промашили цел.

Одељак тај за зеље, не ваља љубрити тако, да пре прекопавања поснемо по површини му, те онда ашовом дубоко (од прилике 3—4 dm.) прекопавајући, бацамо љубре доле по дну бразде а одозго за 2 dm. земље. Тим начином расађено зеље неће својим жилицама приспети до љубрета и по томе не ће га ни хранити, дакле онда би свеједно било а љубрили тај одељак а не љубрили. Не ваља при прековању прво не посипати по површини љубре, да и просту земљу прекопавамо на горе љубре да навучемо, овако ће љубре да излапи, нам је слабе користи од њега; што и не излапи опет неће користити, јер при расађивању корен односно жилице премашају горњи слој љубрета и сишу хранљив сок из доње ненађубрене земље. Не ваља ни тако тај одељак нађубрити, кад би на гомили имали

у приправности љубрета, на одма у почетку одељка почели сад било дубоко или плитко бразду прву да копамв те у место ову дановим подом земље загрнемо, а ми да је приправљеним љубретом загрнемо, јер тада ће једна бразда бити нађубрена а друга не, односно по 2 dm. ширине тога одељка ће само љубре бити а по 2 dm. опет сама земља. Овде ће расађено зеље врло неједнако да расте и напредује. Оно што је расађено на самом љубрету, то ће, ако је љубре добро и угорело, боље успевати и напредовати, ако љубре није угорелело, него на леји угорева, сагореће у њему и расађено зеље; тамо пак на оном простору, где нема љубрета него где је проста земља, расада не може успевати, јер као што знамо љубрета захтева, дакле и тим би начином промашили цел. Ми ето укратко наведосмо како не ваља башту љубрити, а сад нам остаје да кажемо, како је ваља нађубрити.

Пођубрити башту односно тај одељак за зеље можемо кад га свог покријемо са љубретом, или кад га не покријемо, него кад ово у приправности на гомили стоји и на ископане бразде разносимо. Кад разастремо љубре по дотичном одељку, прва се бразда у почетку дубоко прекопа, у дубљини од 3—4 dm. На противну се страну земља баца, која ваља да заузима кос правац; наравно тако прекопана земља много ће одскочити од баштенске површине, а ова нова коса равница биће од прилике од дна бразде па до површине по 5—6 dm. сад први под што долази на новој бразди, који је већином посуто љубре, мора се бацити с противне стране на средину косе равнице, тако да захвата од прилика 3—4 dm. Тим би начином над тим љубретом горе остало још празнине за 1 dm. а доле по дну бразде опет за 1 dm. Другим подом ашова заваљивало би се по дну бразде, осталим подовима по набаченом љубрету, дакле опет по средини,

а последњи под земље избацао би се горе над ђубретом за онај 1 dm. Тим би начином ђубре косо дошло по средини, горњи слој баштенске површине, као добра земља доле по дну бразде, лошија по ђубрету а најгора би се избацила на површину, да добром постане усљед смрзле, влаге, отапања снега, топлоте и светлости сунчане. Кад је дакле та бразда готова, онда се истим начином прекопа друга и све остале по целом том одељку. Тим начином, пошто је ђубре набацано као у виду неких косих слојева, један слој према другом покрива цело земљиште и свака расађена или посејана биљчицама са својим жилицама доспеће до ових слојева. Да пак не ветри за то смо га за 1 dm. и покрили одозго земљом. Овако кад се ђубри, онда ће пођубрена земља занета својој одређеној цели подишно и одговорити. — Сад пак око прекопавања нисмо разастрли ђубре по одељку кога намеравамо да прекопамо, него смо га на хрпи приравили, онда онет исто тако почињемо са подубљом браздом од 3—4 dm. и бацамо на противну страну земљу али тако да заузме што више косији правац. По средини ове косе стране поспе се ђубрета за 1—2 dm. дебљине али тако да и горе и доле остале још ненађубрена места; доле за горњи слој идуће бразде а горе за најдоњи слој исте бразде. И тако из бразде у бразду до год се не прекопа цео одељак. Ово је тако рећи исти начин као и пређашњи, но је спорији у толико у колико се мора из сваке ископане бразде колицима ђубре разносити и спшати у бразде док напротив првим начином се цео одељак пођубри и тако прекопава, што држимо да је и бржи посао и много zgodнији.

После прекопавања, на било ово с ђу-

брењем или без овог, долази дрљање повећим грабљама или гвозденим вилама у којих су паровци савијени као у грабаља. Прекопана се земља с тога подрљати мора, да се прво још заостале циглице и коров са површине покупи, а друго да се још која заостала нераздобрљена грудва разбије, и да се напоследку сва површина поравни и у ред доведе, да се могу по њој леје правити. Лејама називамо по једине одељке од овако прекопане земље, које имају облик правоуглог четвороугаоника, чија је ширина већином 1 m. а дужина се равна према ширини главног одељка на коме правимо леје. На једном одељку праве се леје уз леје, а једну од друге дели стазица од 2—3 dm. ширине. Стазице ове ваља да су управо лено и правилно уређене и да се сучељавају са главним или попречним стазама у башти. И при прављењу леја морамо имати обзира и на лепоту и на правилност; по правилности ваља да су све једнаке и да имају изглед правилног правоуглог четвороугла а по лепоти да су ивице праве, да је горња земља сва ситна, као да би кроз решето била пропуштена. Уз тосвака леја по обиму своме — по ивицама — мора бити нешто уздигнута према средини својој и то из два главна узрока, прво што кад су крајци леја издигнути онда, кад киша пада, или кад усев или расаду заливамо, неће се вода разливати доле с леја на стазе, него ће се на њој самој задржавати, а прекомерна на средину леје сливати; друго спирањем земље с леје, киша или вода којом заливамо спирала би и семе и усев би нам се проредио. Кад су сад овако леје удешене, могу се засејавати или ако је доба каквом расађивању оно се на њима расађивати може. — О томе ћемо ако Бог да здравља други пут коју више рећи.

ЦВЕЊАРСТВО.

Дуковасто, гомољасто и корењаство цвеће.

По Ј. Ц. Шмидту.

Gladiolus.

(Сабљичица.)

Ми већ једном приликом споменуемо у овом листу („Д. Л.“ год. I. стр. 322.) о овом

цвећу. Но због његове лепоте, због чега је и омиљно, спомињемо ево и овом приликом.

Gladiolus gandavensis (сл. 38.) и његови хибриди (бастарди) јесу од врло велике важ-

ности као украс и накит баштенски. Њихово је држање нешто круто, али за то је онет омиљено цвеће због своје лепоте и дуготрајности. Кад се у групи по лејама негује, особито леп ефект прави на гледаоца, а поглавито онда, кад је расађен са другим оснижим цвећем. Исто се тако може неговати и у повећим вазнама, ради украса и накита каквих већих просторија.

Ово цвеће успева на свакој земљи а и култура му је сасвим проста. Лукови му се посаде априла месеца у размаку 20--25 см

Слика 38.

а у дубљини 6--10 см. само земља ваља да је дубље прекопана, добро нађубрена, и око сваког посађеног лука бар да и за једну шаку речна песака поснемо. Лети и у сушном времену мора се чешће заливати, а особито онда, кад се почињу пунољци развијати у цвет, којом је приликом врло добро, ако их залијемо и са раствореним (житким) ђубретом, које ће врло благодетно да утиче на растење и развитак цвета. Кад једном цвет пређе, што се обично догађа октобера месеца, поваде се лукови из земље; ако је стабљика сува може се оцећи одмах над луком и ставити лукове у сув песак или у суву земљу и остави их тако преко зиме где им не би мраз могао да нашкоди; на том месту треба да постаје до априла месеца, дакле до онога дана, кад се поново по лејама засађују.

Гладиола за собну културу. У новије доба гледиоле негују и у стакленицама (карафама) и то са особитим успехом. За тај се

посао лук стави још јануара месеца на стакленицу, где се исто онако негује као и остали лукови у стакленицама; априла и маја месеца већ је свака пуна цвета и то са особитим изгледом. Неговање овога цвећа у стакленицама је заиста пријатан и врло приамљив посао, особито кад наступи богата цватња која дуго траја и тиме се многостручно одужи оном, који ју је неговао за његов онај малени труд.

Gloxinia.

Тешко је поред доброг неговања до благодарног цвета доћи, као што је то случај код глосиније (сл. 39.). Гомољице, које су у сувом и топлим месту презимиле, засађују се

Слика 39.

појединце у лонце, које нанунисмо са одморном земљом, коју приуговорисмо од 4 дела протрулог лишћа, или ако овог немамо оно са површине какве леје, 2 дела пединске земље, 1 део угорела ђубрета и 1 део крупна песака који је и са земљом измешан. У такој земљи засађен, унесе се у собу која је 15--16° R. топла и где је највећа светлост стави, али тако да на њу не падају непосредно сунчани зраци; овако истављене ваља их стакленим званом (чашом) поклопити. Распусте ли гомољице добро своје жиле преседе се у веће лонце, који се морају прија-

кеј сунчаној светлости заклонити као да су у присенку. Истарају ли у тој мери да се већ и пунољци појављују, онда стаклене поклопце морамо с њих уклонити. Тада се могу залити са слабијим ђубретским раствором, који ће на њих врло добро да утиче. Пошто им и влажан ваздух врло годи, то се чешће мора под собни пошкранати као и међу самим лишћем, да би се пара што боље развијала влага и у ваздуху је што више било. Јако их не ваља заклонити од сунчане светлости. Поред тога не прија им јаке и нагле промене у температури, него да је увек подједнака, јер у противном случају хоће на њима разни гад да се појави, који целој биљци баш ни мало не прија. Појави ли се на листу какав год гад ваља га носити са сумпорним цветом и однети биљку у какав дебео хлад где мора да је и ваздух јако влажан.

Griffinia.

Griffinia (сл. 40.) је дивна amaryllidea цвета врло лако и обилато. Саде јој се лукови у лонце који су напуњени земљом, коју смо приуговорили од 2 дела протрулог лишћа, 1

дела земље са леја, 1 дела угорелог крављег ђубрета и 1 дела шљунковита песка. При растењу своме захтева топлу температуру,

Слика 40.

доста влаги и ваздуха, као и заклон од топлих сунчаних зрака. Кад цвет већ свене, престане се заливати, а у пролеће опет поново онако као што рекосмо.

Л и с т а к.

ЉУБА АДАМСКО КОЛЕНО.

(С мађарског).

I.

Као што крене бајка на пут и обиде многе далеке земље и градове. Кад дође у хладније крајеве, навлачи на себе топлије рухо, а у топлијим збаца уз пут заогрнути ђурак. Но сама бајка и њезин наук остају свугде и свагда исти.

Пре неколико година вратих се опет у своје родно местанце пошто сам мало дуже пробавио на страни. Одох пред цркву и баш се намерих на венчање. Уђох у цркву, да чујем придику. Забележих предиком од речи до речи; а ништа лакшег од ког, јер и попа и придика били су стари знанци.

„Био једном неки славан човек — тим се почиње поина придика — који је про-

нашао нови свет, кад се у старом тако наредише људи, да већ није било места за њих у старом свету. Име том гласовитом човеку беше Колумб. Јелте да је то голем посао био? Но ипак и Колумба не мимоиде људска ноблагодарност и злоба.

— Колумб се понео, од кад је открио Америку — говораху кудноци — а нема за што! И ми бих је открили, да нас је пут онамо нанео.

Други би се увредио на овако омаловажавање, али Колумб беше од мудрих људи. Знао је, да завидљивац не види истине нити во у трку плота, док главом не луни у њ. Једном га позове краљ на гозбу, а они му ни ту не дадоше мира, него га сташе

пецкати, а кад му додија окрене се краљу и рече :

— Није лепо господару, да човек сам себе хвали, па не би био рад да паднем у ту погрешку. Но опет смем тврдити, да знам нешто, што ни један од ове мудре господе не зна.

— Да видимо, да видимо и то чудо! — Повикаше дворјани.

— Најпре да се осведоците, да ви не знате. Ево кокошије јаје у мене. Да видимо, ко ће га тако наместити да врхом седне ?

Редом сва господа огледала, од мудрог министра и витешког ђенерала до лене дворске госпође, ама ни једном не пође за руком. Краљ их гледао, па се од милине слатко смејао њиховој узалудној муци.

Буди овде речено, да је његово величанство веома замиловало Колумба и дао би и кћерцу своју за љубовцу, да га с просидбом није предварио млађи брат турскога султана. Кад и краљев канцелиста, који је важио за најмудријег човека у целој земљи, не мога решити задаћу, рече краљ Колумбу :

— Да видимо хоћеш сад ти моћи ?

— Ништа лакше — рече Колумб, узме јаје и притисну га на крај стола и оно седе као на заповест.

На то се сви дворани охрабрише и повикаше завидљивим гласом :

— О да велика чуда ! И ми би то знали !

— Тако исто као што би знали и Америку открити — но опет сам је ја открио.

...То важи и о брачном животу, моји љубазни хришћани — рече попа завршујући бајку. Свако држи да би знао наћи срећу у овом новом делу света, али је опет зато мало њих находе. Брачни живот је проста ствар као и Колумбова шала, но крај свег тог многи мудри људи залуд кушају срећу на њему. Јер се к овој светости ваља приближавати не само разумом него и срцем.

II.

Мени се јако допада ова најновија примена бајке о Колумбу. А како и не ! Колумб није чешћи гост у нашем селу. Бацим по-

глед на младожењу и невесту, којих се тичала ова беседа попина. Доцније сам дознао, од какве је користи била придика попина.

Невеста беше лепа млада девојка а младожења од старијих људи, могао је имати четрдесет до педесет година. Рало времена изорало је прилично дубоке бразде по његову лицу. Помислих, штета грдна, што овако млада као капља девојка полази за тог старкељу, за човека, који би јој могао бити отац. Срце девојачко мораде подлећи под притиском породичних околности. Осим ње имао је сиромашни отац њезин још једанаест млађих неумомљених кћери.

Место радости туга се свила око срца Славкина, кад ју је Андрија Жеравица испросио и претеновао. Њезино срце је тукло за другог човека, за Пајицу Лепушића, најдичнијег момка у селу. Први пут је осетила, да га воли на водени понедељак, кад је Пајица дошао и полио је, а она мокра као моча утекла на таван да се преобуче. Но опет је у ње разум превладао над срцем и казао јој поћи за богатога Жеравицу а презри туђег слугу убогога Пајицу Лепушића.

Кажу, да је љуштење кукуруза многој девојци однело срце из груди. То је прилика, кад момци дођу с девојкама у додир. Присењак у великој и пространој котобањи месечина, што кроз разређене летве веје у нутра, па заносљиви мирис од свежег кукурузног лишћа све су то заводници. Још к тому пољубац у потаји и тајни стисак руку иза громиле клинова.

Славка се као жена чудно осећала. Зар је једаред обузела потајна туга, која је наљичила на болну чежњу самохране грлице, ама овако силовито као данас још никада. Куд год гледне свуда види пред собом она два црна, ватрена ока, где је моле и преклињу. Зло је то, кад се сиромаш момак нази са женом богатога. Стотина очију вребају њихове трагове, и стотина злих језика готови су да испирају њима уста, примете ли најмање што. Знала је то Славка, па се добро узела на ум не пуштајући мах срцу, да је на зло не наврати. (Свршиће се.)

НОВОСТИ.

Ново дело из пчеларства. — Појаву, на коју се касније и сваки писац историје развитка српског пчеларства обазрети мора, не можемо ни ми овом приликом а да је не споменемо. Високоучени г. проф. *Ј. Живковић* предавајући пчеларство већ од више година на највишем оностраном српском заводу на св. богословији у Ср. Карловцима, толико је својом моћном и научном речи успео, да се међу његовим слушаоцима — богословима — појављивало и таквих младића, који су свим жаром своје младачке снаге одали се дубљем изучавању пчеларства тако, да су се више њих и на јавном пољу као вешти књижевници и писци ове струке показали. Тако године 1883. до 1885. налазимо у „*Пчел*“ у све три године, а уз то и у другим листовима, имена таквих богослова, који озбиљно радише и писаше о пчели и пчеларењу, а то су ови: *Ј. Милојевић*, *Г. Илић*, *С. Косановић*, *Ј. Живковић*, *В. М. Лукић* и *В. Лагикић*, који су сад већ по свој прилици сви свештеници. — У најновије доба опет ђак проф. *Живановића* богослов *Иван Маширевић* праунук славног некадањег првог српског пчелара поца *Аврама Максимовића* написао је „*Пчеларство*“ наравно, ослањајући се на предавања свога врлог професора и на дела ове струке из стране литературе. Дело је ово преко „Матице Српске“ пало у део уреднику овога листа на оцену, који је био тако сретан и у њему ваљано пчеларство за народ увидео и за награду препоручио, што је „М. С.“ уважила, писцу награду досудила и одредила да се штампана у једној свесци „*Копевићеве библиотеке*.“

Ми с једне стране честитамо младом писцу и пчелару, и желимо му како отлична успеха у богословским наукама, тако и стална напретка и у овој струци, која заиста треба младих и прелазачких снага, ако озбиљно желимо, да се што више у народу укорени — с друге пак стране радујемо се што ће ово дело послужити „као књига за народ“ народу, а уз то још и као уџбеник и на нашим учитељским школама, које ваља да ову

науку и својим питомцима што боље и сталније учврсте.

Ми смо уверени да се и учитељ таквим својим ђацима зарадовати мора, видећи да му је семе на плодну земљу пало, па и обилним плодом уродило. За то нек је слава и хвала високоученом проф. *Живановићу*, који за живота свога ужива сласти плода ума свога, његово је срце пуно радости, видећи као матица, умна чеда своја, која као вредне пчелице радилице, збирају нектар и слажу га у ћелице из којих ће се српски подмладак овом храном да пита, свој дух да усавршује а срце да облагорађава. — Нека је хвала и младим писцима, који се тако лепо, тако племенито одужују своме неуморном учитељу.

Стање усева. По извештајима, који су од 7—20. фебруара послали министарству пољопривредном *стање усева* је овако :

Променљиво време неповољно утиче особито на голе, снегом непокривене усеве од оштрог северца, који је последњих дана духао, снегом непокривени усеви изгубише свежу зелену боју и пожутели као да ће свенути. У опће можемо поделити усеве на две групе. У прву групу спадају снегом непокривени усеви, којима много нахуди и досади ноћни мраз, а у другу снегом покривени усеви, које снежни покровцац као нека одећа заштићава од хладноће. Саразмерно можемо бити задовољни усевима у крајевима с леве и с десне стране Тисе, и с десне стране Дунава. Због рђава времена репица је скоро свуда слабачка и кржљава, где где је време сасвим сатарило. Овде онде се туже да немају пиће за стоку, но тим је већа оскудица у плевни, особито у крајевима с десне стране Дунава, а нешто и с леве, даље у крајевима између Дунава и Тисе, и у оним куту, што чини Мориш са Тисом. Рена као пића на више страна, кромпир овде онде (особито у жупанијама горње Мађарске) трухне. Виноградишта су због поледица оштећена.

Из „М. Н.“-а М. Г.

Из администрације и уредништва „ДОМАЊЕГ ЛИСТА.“

Напомена. Због тога, што је бр. 4. био већ изштампан пре смрти Нике Грујића, не могосмо при разашању истог броја о смрти његовој ни речи споменути, с тога и ако је за овај бр. касно ипак му и ми као раденику на школском пољу у овом броју на првом месту одајемо споменом достојну пошту. —

Сл. Српској Читаоници. — Суботица (Бачка). Ми примисмо 1 ф. у име последишње предплате за ову годину; а шта је са лањском целом, јер је ми не примисмо, с тога вам и обустависмо ове године лист. Ми од вас свега примисмо 2 ф. и то за прву годину; за то молимо да нам пошљете и за другу годину.

Г. М. Н. Ј. — Ђајечар (Србија). Жао нам је, ал не можемо Вам све три године „Д. Л.“ уступити за 10 динара. Свакој је години редовна цена 5 динара. Та зар се може желити још јефтиније, од тако малене цене овог листа?! Помислите само колико још морамо платити у име поштарине — на шта нама онда остаје?!

Г. С. В. В. — Травник (Босна). Вашу смо приповетку примили па и прочитали, којом смо приликом увидели да одговара програму нашег листа. Ми ћемо је донети у „Д. Л.“ ал кад ред на њу дође, јер што је пре дошло пре мора и да уђе, за то молимо мало стрпљења. Јављајте нам се што чешће. Лепа Вам хвала и српско поздравље!

Г. В. В. — Суботица (Бачка). Хвала на подсетци о *јапанском кестену*, он нам је још од пре неколико година познат и то из каталога J. C. Schmidta, иначе нисмо о њему више шта ни читали ни чули. У каталогу се о њему врло похвално изражава, обележен је под именом: **Japanische Mammoth Castanie** (*castanea japonica*) а са овом главном карактеристиком: *јапански мамут-кестен* одликује се са својом ванредном крупношћом и врло пријатним укусом у чему се не може ни са једном европском врстом сравнити. Дрво му је лепо, снажно и

здрavo и са врло леним склопом. Води своје порекло из северног Јапана, према чему је издржљив у зимама од 20—24°R. испод нуле, без да се смрзне или да му мраз шта нашкодити може. Овај кестен почиње, по садњи да рађа већ 3.—4. године и то обилно; плод му је крупан, често се догађа да поједни могу да буду тешки по 45 грама. — Многи под *Riesen Castanie* овај замислају, но то не стоји; *Riesen-Castanie* је много мањи него горе споменути јапански, по листу се могу распознати, пошто све врсте имају много мање листиће од јапанског. Срет на радња у новом винограду и воћњаку. — Само „сваки чекот ваља залити, јер иначе неће родити“, тако вели тетка Сока. — Хорошо!!

Г. С. Д. — Београд. Примисмо од Вас 10 динара и 2 ф. у име претплате за I. II. и III. годину за „Домаћи Лист“, који Вам се одмах поштом и одправио, што држимо да сте до сад већ и примили. Што нам напомињете, да ли још треба новца да нам пошљете, овим одговарамо, да је горњом сумом под мирена цена за обе прошле године и за ову у којој смо сад.

Г. В. С. — Ердевик (Срем). Претплата на по године за дотичног господина примисмо. Имамо још потпуних бројева па и првих, ако желите можемо Вам послати. Лепа Вам хвала на заузимању!

Пољопривредној подружници. — Обреновац (Србија). Примисмо 16.28. фебр. о. г. од г. Д. М. С. секретара срп. пољ. друштва у Београду 10 динара у име лањске и овогодишње претплате, за наш лист. Лист ће вам се, као и до сад, тако и од сад редовно слати.

Преч. г. Јовану Ристићу. — Доња Дубица (Босна). Дана 15.27. фебр. о. г. примисмо од Вас 2 фор. у име лањске претплате.

Спомена за времена. — Има у сомборској „српској читаоници“ једно маторо, безобразно, беспослено дериште, те наше неке глупе примедбе по новинама. Нама је казано ко је тај „виспрени“, но му за сад име не ћемо износити, а појави ли се тако што још, нећемо имати обзира ни према коме, а још мање према таком клуподеру. Ми молимо и сл. управу читаоничку, да стане на пут томе, и да по носу кврце тог маторог балавца!

Ј. Ц. ШМИДТ ЕРФУРТ.

Препоручује свој велики избор

СЕМЕНА

од поврћа, цвећа и економских биљака, разног дрвећа и шибља и од сваке врсте воћа
произведени биљака

сваке врсте, особито екзотична цвећа и **НОВИТЕТА** од разног поврћа.

Специјалне богато илустроване каталоге шаље сваком на захтевање бесплатно и франкирано.

J. C. SCHMIDT, Erfurt.

Штампано код Фердинанда Витермана у Сомбору.